

Motion till riksdagen 2019/20:2447

av **Pernilla Stålhammar och Annika Hirvonen Falk (båda MP)**

Satsningar mot övergrepp på barn som sprids på nätet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att barn ska få ökad kunskap om barnpornografibrott och sexuella övergrepp och hur förövare går till väga och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av mycket enkla sätt för unga att anmäla sexuella ofredanden och övergrepp och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vård och stöd till barn som varit utsatta för sexuella övergrepp, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att verksamheten Preventell kan vidareutvecklas och göras mer känd och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om detektionsfilter och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en särskild och offensiv handlingsplan behöver tas fram när det gäller övergrepp på barn som sprids via bilder och på nätet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om målbilden att varje barn som förekommer i barnpornografibrott ska bli identifierad och räddad från sin situation samt erbjudas behandling och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att unga som begår sexuella övergrepp tydligt ska kunna få hjälp via barnhusen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att personer som döms för barnpornografibrott eller sexuella övergrepp mot barn även får adekvata behandlingsinsatser för att undvika att de begår nya brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

När man pratar om barnpornografi kan det leda tanken till något en person innehar, inte borde inneha och ska straffas för. Detta fokus är naturligtvis viktigt, men långt viktigare är att var och en får upp ögonen för att barnpornografiskt material faktiskt oftast är dokumenterade övergrepp på barn som skett i verkligheten och som sprids och visas för andra. Det är inte säkert att barnet ifråga är identifierat och de fysiska övergreppen kan vara pågående.

Barnpornografi har länge varit ett problem, men tyvärr är eskaleringen enorm i och med internet och lättheten att sprida material över världen. Förfärande nog verkar efterfrågan på barnpornografi vara stor och poliser, organisationer i olika delar av världen jobbar hårt för att arbeta emot denna utveckling, lagföra de som utför brotten och identifiera barnen för att hitta dem, ge stöd och rädda dem från den fruktansvärda situation de har hamnat i.

För det är barn det handlar om som utsätts för övergrepp eller handlingar mot sin vilja i olika delar av världen, det finns också mycket grovt våld, tortyrliknande och det förekommer till och med att barn dör. Det finns barn som utsätts upprepade gånger och som saknar stöd av vuxenvärlden. Polisen i Sverige uppger att man får ett mycket stort antal tips årligen, ofta från USA. Tips som polisen i den svenska kontexten fångar upp i sitt arbete här i Sverige. Samtidigt kommer mindre än 10 % av begångna sexuella övergrepp på barn till samhällets kännedom enligt Rädda Barnen.¹

Det blir som att övergreppet upprepas gång på gång och det saknas möjligheter att få stopp på spridningen. En undersökning som Barnafriid² gjort visar att dokumentation och filmning av ett övergrepp som spridits eller som man är orolig har spridits påverkar den psykiska ohälsan hos barnet ytterligare.

Det finns behov av en översyn av straffbestämmelserna för brott relaterade till barnpornografi. En utredning lämnade i juni förslag³ som har remitterats. I denna motion omfattas ej de delar som berör straffbestämmelserna, även om vi ser behov av ändringar.

Tekniker som hjälper barn att skydda sig

Konceptet ”Stopp min kropp”, vilket finns i material från Rädda Barnen, har fått starkt gehör, kanske för att ramsan är slagfärdig och lätt att begripa. Men det handlar också om att hitta fler sätt att ge barn kunskap och verktyg att kunna säga nej och motstå de tekniker som vuxna anonyma på nätet har när de söker kontakt. Fördjupande viktigt material har tagits fram av Rädda Barnen och behöver få spridning till landets alla skolor.

Alla barn som är tillräckligt stora måste få lära sig att skydda sig på det sätt det är möjligt mot sexuella övergrepp. Ett särskilt fokus behöver läggas på det som sprids via nätet.

Unga tjejer uppger att det är väldigt vanligt att de får så kallade dickpics i sin kamera, dvs bilder på penisar. Och kan tala om att det känns pinsamt om de står i något offentligt sammanhang när en sådan bild plötsligt finns där på displayen i mobilen. Som om det vore deras eget fel. Kunskapen om detta måste spridas, att det faktiskt är ett brott. Sam-

¹ Detta borde alla veta om sexuella övergrepp. Rädda Barnen (2016).

² Barn utsatta för sexuella övergrepp på nätet, Nationellt Kunskapscentrum Barnafriid (2017).

³ Vissa frågor om barnpornografibrottet och om avskaffad preskription för allvarliga brott mot barn, (DS2018:23).

tidigt borde det skapas en teknisk lösning som gör det mycket enklare för den unge att anmäla, genom en knapptryckning eller på annat sätt. Anmälningssätten måste anpassas till gruppen och kanske kan män som väljer att blotta sig på det här sättet dra sig lite för det med medvetenheten om att bilderna kommer hamna hos polisen.

Vård och behandling

Alla barn som varit utsatta för sexuella övergrepp måste få bra vård och behandling. I detta anser vi att Barnhusen bör ha en tydlig och viktig funktion. Nyligen har en utvärdering av Barnhusens verksamhet gjorts av Barnafriid vid Linköpings universitet. Här framkommer att det ser mycket olika ut hur verksamheten är utformad vid de olika Barnhusen och det skiljer sig åt när det gäller målgrupp. Vi går närmare in på dessa frågor i en särskild motion om Barnahus.

Det sker ibland att barn som själva varit utsatta för övergrepp själva utsätter andra, t.ex. via nätet. Det är väldigt angeläget att också dessa unga får hjälp och att de tydligare än i dag behöver inbegripas i Barnhusens målgrupp och uppdrag.

Motverka, förebygga och upptäcka

Sist men inte minst måste vi minska efterfrågan på barnpornografi i vårt samhälle. Det finns en viktig telefonlinje på Karolinska institutet som heter Preventell där vuxna som upplever sig ha tappat kontrollen över sin sexualitet och känner dragning åt barn sexuellt, eller har andra oönskade tändningsmönster, kan få råd och stöd. Det är väldigt viktigt att denna kan få en möjlighet att vidareutvecklas och göras mer känd.

Det är också angeläget att hitta breda sätt att arbeta mot vuxenvärldens uppenbara behov att söka sig till barnpornografi. En del kanske kan nås via riktigt bra upplysning, andra behöver nås på andra sätt. Men det är en klar utmaning med tanke på hur många det är. Detta är också ett viktigt forskningsfält.

Det kan också handla om att inrätta olika typer av detektionsfilter för att upptäcka barnpornografibrott. En del företag har börjat använda sig av det, men även kommuner och regioner. Regeringskansliet likaså. Ibland lyfts integritetsaspekter, men dels ska man komma ihåg att det är ett brott och samtidigt kan man vända på frågan – på varje bild som finns i barnpornografiska sammanhang finns ett barn, vars integritet fullständigt har raserats och gör det om och om igen när bilderna sprids. Det har också visat sig att det inte sällan finns en koppling, att en del av de som innehar barnpornografiska bilder själva har kunnat kopplas till sexuella övergrepp på barn.

En förnyad och offensiv handlingsplan behövs

Vi anser att en särskild, förnyad och offensiv handlingsplan behöver tas fram för att motverka sexuella övergrepp mot barn och spridning av bilder/filmning av dessa. I denna bör mycket konkreta och långsiktiga verktyg ingå.

Målbilden behöver vara det som också barnrättsorganisationen ECPAT tydligt arbetar för – ett samhälle där sexuell exploatering av barn inte existerar. Men på vägen dit måste den tydliga målbilden vara att varje barn ska bli identifierat och räddat från sin situation och få behandling. Samtidigt som stödinsatser, förebyggande insatser sker och

utvecklas. Och givetvis lagföring av de som begått övergreppen. I det måste även ingå behandlingsinsatser för att undvika att brotten sker på nytt.

Pernilla Stålhammar (MP)

Annika Hirvonen Falk (MP)